

NABEWERKING CRUCIAAL BIJ BOER ZOEKT VROUW

Geluid bepaalt sfeer

De deelnemers van het seizoen 2018. (© Linelle Deunk)

Het geluid bepaalt voor een groot deel de sfeer van het populaire programma 'Boer zoekt Vrouw'. Hoe vinden die geluidsopnamen plaats en wat gebeurt er in de nabewerking? Pieter Reintjes sprak met de 1^e geluidsman en de regisseur.

Boer zoekt Vrouw is een kijkcijferkanon! (© Linelle Deunk)

De makers van het KRO-NCRV programma 'Boer zoekt Vrouw' hebben het niet gemakkelijk. Zo zijn geiten dol op geluidskabels, komen er op een van de boerderijen talloze vliegtuigen over en mogen de opnameteams de boeren en hun vrouwen absoluut nooit tot last zijn!

"De liefde moet zo natuurlijk mogelijk kunnen opbloeien, zonder dat een geluidsman op een cruciaal moment even een batterijtje komt wisselen," zeggen 1^e geluidsman Maarten Ruijsse naars en regisseur Armando de Boer.

ZENDERMICROFOON

Al het geluid wordt tegelijk met zendermicrofoons en een microfoon aan een hengel opgenomen. De zender zit in een zoge-

naamde zenderband om het lichaam van de deelnemer, zodat er zo min mogelijk mee kan gebeuren.

Maarten: "De boeren en de vrouwen krijgen hun zenderband 's morgens om en hij gaat pas 's avonds weer af. Op de eerste dag is het voor iedereen even wennen, maar daarna zijn ze die band snel vergeten."

De zendermicrofoon is van het merk DPA en dient uiteraard zorgvuldig te worden geplaatst. "We hebben deze microfoon vooral vanwege zijn goede klankkleur gekozen, maar ook, omdat hij kleiner is dan andere, waardoor we veel minder snel last van contactgeluiden hebben. Natuurlijk moet je hem wel op de juiste plek bevestigen, maar het is onvoorstelbaar hoeveel geluid de DPA oppakt. Zelfs met een 'pluisje' erop en onder

In het veld zijn de afstanden al gauw erg groot. Met wat hulpmiddelen en grotere antennes kan het team meer dan 100 meter overbruggen!

veel kleding blijft het geluid fris en heb je nauwelijks last van de wind."

ZENDEN EN ONTVANGEN

Het instellen van de zender is belangrijk, want de geluidsmensen hebben met veel niveaoverschillen te maken. Op een bankje zitten de deelnemers soms bijna te fluisteren en in het open veld staan ze soms te schreeuwen.

"Daarom stellen we de sterkte van het geluid op de zender, de pregain, laag in, zodat we bijna nooit oversturing krijgen. En om

Maarten met de grote ontvangstantenne.

zeker te zijn van een goede ontvangst gebruiken we extra grote antennes. We hebben een soort plaat ontwikkeld, waarop de antennes worden vastgeschroefd. Daardoor hebben we bereik tot wel 100 meter en meer gehaald. Iets wat nodig is, als je aan de rand van een groot veld staat. Al die apparatuur mag ook weer niet te zwaar worden, want je moet er soms wel twee uur of langer mee blijven staan," zegt Maarten.

De gebruikte zend- en ontvangstapparatuur is van Wisycom, de oplaadbare batterijen komen van Ikea. "We hebben ontdekt dat de oplaadbare batterijen van Ikea de hele dag meegaan, zodat we de boeren niet meer hoeven lastig te vallen om een batterij te wisselen. Voorheen moesten we om de vier uur wisselen."

M/S-STEREO ('SIDE')

Met de 'side'-microfoon wordt de extra microfoon bedoeld die het omgevingsgeluid opneemt. Deze microfoon heeft een figuur 8-karakteristiek.

Deze slimme techniek heet M/S-stereo (mid/side), waarbij het mogelijk is om in de nabewerking diepte in het stereobeeld te brengen, in combinatie met het geluid van de hengel. Zo is de geluidseditor niet afhankelijk van alleen het geluid van de hengel, maar samen met de side kan hij het stereobeeld veel beter beïnvloeden.

De CCM 8 wordt als side gebruikt.

De Schoeps CCM 41 voor de hengel.

De zendermicrofoon DPA 4060/4061 heeft een uitstekende klankkleur en is handig te plaatsen, omdat hij wat kleiner is.

De Wisycom-ontvanger (MCR42S).

RECORDER

Al het geluid wordt op een aparte recorder opgeslagen, de Sounddevices 633 of 688. Ook gebruikt Martyn van der Sluis de recorder Zaxcom Nomad. De camera wordt overigens niet voor geluidsopnamen gebruikt.

Maarten: "Het grote voordeel is dat je met een recorder los bent van je camera, je bent veel mobieler. Daarnaast is een camera met maximaal 4 sporen beperkter. We gebruiken nu minimaal 6 kanalen op de recorder: 1 kanaal voor de hengel, 1 kanaal voor het ruimtelijke geluid van de 'side'-microfoon, 1 voor de boer en 3 voor de logeervrouwen of -mannen. Het ruimtelijke geluid van de side gebruiken we in de nabewerking."

Alles bij elkaar, inclusief de recorder en de ontvanger met de antenne van Lectrosonics.

Alle kanalen worden voor de montage netjes in de tijdlijn geïmporteerd en lopen dankzij tijdcodegeneratoren exact synchroon met het beeld. De hengelmicrofoon en de side-microfoon zijn van Schoeps; de CCM 41 (of CMIT 5U) en de CCM 8.

NABEWERKING

Boer zoekt Vrouw besteedt veel aandacht aan de nabewerking van het geluid. Enerzijds moet dat gewoon, omdat er veel geluidssporen zijn die met elkaar in balans moeten worden gebracht; en anderzijds biedt de zorgvuldige nabewerking de kans extra sfeer in het programma te brengen.

Armando: "Om goed te kunnen nabewerken, nemen we al het geluid zo droog mogelijk op. We stellen geen filters of limiters op de microfoons en zenders in, we nemen het hele frequentiegebied op, zodat al het geluid 'raw' wordt opgenomen. Toch willen we dat het geluid in een stal ook als 'in een stal' klinkt. En ook in een veld moet het geluid bij de kijker een veldgevoel oproepen. Dat bereiken we door met een aparte microfoon het ruimtelijke (stereobeeld) geluid van de ruimte op te nemen. We noemen dat de side-microfoon, waarvoor we de Schoeps CCM 8 gebruiken. Deze heeft een figuur-8-karakteristiek die daar perfect voor is. In de nabewerking van het geluid mixen we dat ruimtelijke geluid bij het droge spraakgeluid van de zendermicrofoons. Ook het geluid van de hengelmicrofoon wordt gebruikt. Het resultaat van de mix is het geluid van een boer die in het veld staat, of in een stal. Omdat het side-geluid

De batterijen van Ikea gaan een hele dag mee, waardoor de deelnemers niet worden gestoord voor het wisselen van batterijen.

Geluidsmannen Maarten Ruijsenaars en Maarten de Vries rusten uit...

apart wordt opgenomen, kunnen we ermee spelen, harder of zachter zetten of er een effect aan toevoegen."

SCHOONMAKEN

Als de geluidssporen in de tijdlijn staan, begint geluidseditor Rob van Schoonderwalt met het schoonmaken van de geluidssporen. Dat houdt in, dat al het zendergeluid dat geen spraak is, wordt weggehaald. Dat is nodig om er zeker van te zijn dat er geen overbodige ruis en andere storende geluiden meer zijn. Het is ook praktisch nodig, omdat de geluidseditor anders gek wordt van al dat geluid, want vaak zijn er wel 10 geluidssporen. Als het geluid geen spraak is, maar wel iets functioneels zoals het openen van een hek, dan wordt dat geluid op een apart geluidsspoor gezet. Vervolgens worden de niveaus van de zendermicrofoons in balans gebracht. De een spreekt harder dan een ander en dat kan goed worden gecorrigeerd als iedereen een eigen microfoon draagt.

Daarna wordt het ruimtelijke (side) geluid toegevoegd en met behulp van filters gecorrigeerd. Dat gebeurt overigens niet altijd. "Wanneer presentatrice Yvon Jaspers met een van de boeren een gesprek heeft, wordt het ruimtelijke geluid slechts beperkt of niet toegevoegd. Daardoor blijft het geluid droger en daardoor de kijker wat dichterbij de persoon. Soms blijft het ruimtelijke geluid ook om praktische redenen achterwege. Het gesprek achter op de truck bijvoorbeeld was vlakbij de provinciale weg en ook dan laten we die achtergrond minder hard horen."

(© Linelle Deunk)

TOEVOEGEN

Met het geluid dat geen spraak is, wordt creatief gespeeld om de sfeer van dat moment te versterken. Dat kan van alles zijn: een klok die op de achtergrond tikt, het geluid van het houtvuur, de vaatwasser die aanslaat, een hek dat sluit en dat van extra volume en dynamiek wordt voorzien, of het lage, zware geluid van een vrachtwagen. Allemaal om extra gevoel in het geluidsbeeld van het programma te leggen. De autocross in een van de afleveringen was genieten voor de mensen van de nabewerking. "Dat is mooi om te doen, je hoort het geluid van links naar rechts gaan en je voelt het gewoon."

LOCATIESFEER

Armando vindt dat geluid bij televisie te lang ondergewaardeerd is geweest. In dit programma krijgt het geluid gelukkig meer aandacht en het is een echte toegevoegde waarde. In plaats van 10 uur nabewerking voor 50 minuten televisie, heeft Boer zoekt Vrouw 20 uur ter beschikking.

"We doen heel veel aan het geluid en dat kan ook met allerlei moderne digitale hulpmiddelen. Daardoor klinkt een koelcel ook echt als een koelcel. De kijker moet de kou kunnen voelen, door de combinatie van het beeld én het geluid.

Zo geef ik met geluid elke locatie of een persoon een eigen sfeer mee. Een van de boerderijen ligt bij Schiphol en door even een vliegtuig te laten horen, weet de kijker onmiddellijk om welke locatie het gaat. Het vliegtuiggeluid werd los opgenomen en wordt later mee gemonteerd. Een andere boerderij ligt langs de A7 en het geluid van de snelweg is dan misschien wel hinderlijk, maar door het (kort) te laten horen, weet de kijker waar hij is. Leuk is de ringtoon van boer Jaap. Die is zo specifiek, die houden we erin. Met dat geluid is hij onmiddellijk herkenbaar."

DAG EN NACHT

Armando is bij de overgang van de nacht naar de dag afgestapt van het gebruik van een kort zwart beeld. Hij heeft die overgang met geluid gerealiseerd.

"De krekels stoppen en het geluid van de vogels in de ochtend neemt het over. Dat werkt heel goed en het is geloofwaardig, omdat we ter plekke die vogels hebben opgenomen. We hebben dat geluid niet even van het internet gehaald, want we hebben een goed bekeken programma en we zijn het aan de kijker verplicht kwaliteit te leveren. Dat kijkers dat waarderen, bleek uit e-mailtjes, waarin kijkers zeiden: 'Geweldig, de vogelgeluiden klopten!'"

MUZIEK

Het programma maakt veel gebruik van muziek, een wezenlijk onderdeel van het geluid. Armando zoekt deze muziek uit en houdt daarbij voortdurend rekening met het andere geluid.

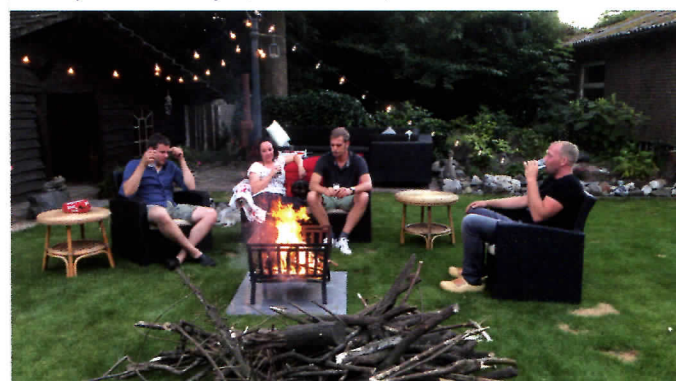
"Muziek bepaalt een groot deel van de sfeer, maar ik vind dat muziek in het programma ondersteunend moet zijn en niet een sfeer of gevoel mag opleggen. Ik kan met de muziek veel losser omgaan bij de autocross dan bijvoorbeeld bij een intieme scène. Bij snelle actiescènes past snelle muziek, maar ook dan moet

Vooraf opnamen in bijvoorbeeld de treinwagons brachten extra voorbereidingen met zich mee. Voor het geluid een hele uitdaging. (© Linelle Deunk)

Gesprekken met Yvon Jaspers worden heel droog opgenomen en er worden geen ruimtelijke geluiden gebruikt die afleiden, zodat de kijker heel dicht bij de mensen blijft. (© KRO-NCRV)

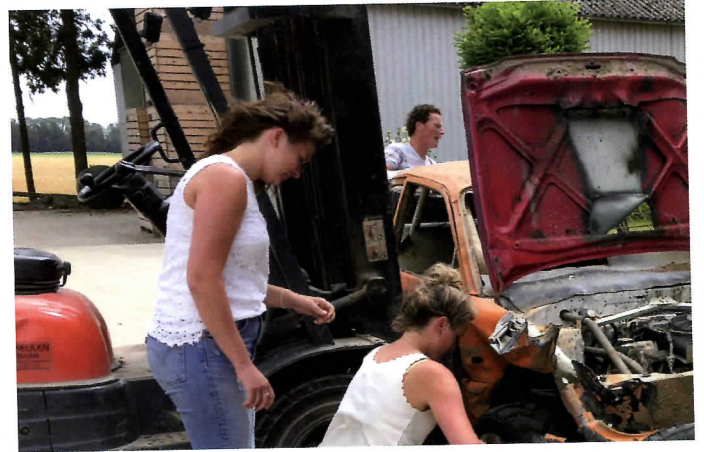
Geluid van het houtvuur wordt later toegevoegd. Alle gespreksdeelnemers zijn gezenderd. Dit gesprek duurde 1,5 uur en is tot 1,5 minuut teruggebracht. (© KRO-NCRV)

Ondanks het vele ijzer in een stal hebben de zendermicrofoons daar geen last van. Alles komt haarscherp door. (© KRO-NCRV)

Geluidsniveaus verschillen enorm. Bij een lunch spreekt men veel zachter dan in een weiland. (© KRO-NCRV.)

Geluidsniveaus verschillen: het praten en de klusgeluiden moeten wel weer in balans worden gebracht in de nabewerking. (© KRO-NCRV.)

ik voortdurend zoeken naar wat werkt en wat niet. Vorige week wilde ik twee gitaren achter een rustig gesprek plaatsen, maar dat ging niet. Dat klonk niet goed. Ook een gitaar en andere instrumenten werkten niet, waardoor de scène nu een minimale drone heeft gekregen."

DINGEN MISSEN

Voor de makers zijn de logeerweken de meest intensieve weken. Hoewel er veel wordt opgenomen, is het niet mogelijk alles op te nemen.

"Dus je mist altijd wel wat, omdat je er niet bent of omdat de camera niet loopt," zegt Armando. "Als we wel draaien, missen we ook wel eens wat, maar dat wordt veel minder. We hebben goede apparatuur, zodat het aantal storingen tijdens de spraak miniem is en er heel weinig uitval van apparatuur is. Maar we maken het heel af en toe nog mee: tijdens het wisselen van de accu van de geluidsmixer gebeurt er dan wat. Aan de andere kant, de geluidsapparatuur is zo goed, dat je soms bijvoorbeeld wel geluidsopnamen hebt, maar geen beeld. De camera stond op dat moment verkeerd, maar het geluid loopt wel altijd door. Dat kun je dan eventueel gebruiken, maar als je geen beeld hebt, ben je toch beperkt, omdat het geluid in combinatie met andere beelden al heel gauw op een hoorspel gaat lijken."

INGEWIKKELD GEDOE

Maarten verheugt zich alweer op de komende reünie. Dat is voor de geluidsmensen wederom een hele uitdaging. Er zijn dan negen boeren en mogelijke partners in beeld die allemaal geluid nodig hebben. Dat vraagt een grondige voorbereiding, omdat er allerlei camera's draaien en er drie losse audiorecorders aan het geluid moeten worden gekoppeld, waarvan er één 20 kanalen opneemt.

Maarten: "Net als op de dag met de speeddates. Dat was nog grootser en speelde zich af in een aantal rijdende treinwagons. Van tevoren hadden we geluidstesten gedaan en bleek dat de treinwagons op zich goed waren geïsoleerd en niet te veel rammelden. Toch bleek het een enorme uitdaging met het rammelen, de rails, ramen die openklappen, de stoomfluit, remmen en optrekken. Dit alles hebben we met alle handen aangepakt om er het beste ervan te maken. Om de een of andere duistere reden waren de testjes niet gedaan in de belangrijkste wagon, die ook nog eens heel veel lawaai maakte. Daar waren we echt niet blij mee, maar in de nabewerking hebben we met filters en trucjes het geluid goed kunnen corrigeren. Geluid blijft een leuk en ingewikkeld gedoe." ■

Pieter Reintjes

BOER ZOEKT VROUW

Dit Nederlandse dating-realityprogramma is gebaseerd op het Engelse format 'Farmer wants a wife' en wordt door Yvon Jaspers gepresenteerd. Het programma is een kijkcijferkanon trekt wekelijks meer dan 3 miljoen kijkers!

In het programma gaan vrijgezelle boeren voor het oog van de camera op zoek naar de liefde. KRO-NCRV zendt het programma uit, Armando de Boer regisseert het en Blue Circle doet de productie. United levert de technische faciliteiten. Het vaste geluidsteam bestaat uit 1° geluidsmen Maarten Ruijssenaars, Martyn van der Sluis en Maarten de Vries.

Met dank aan Birgit Jansen (communicatieadviseur KRO-NCRV) en Antwan Broenland (productieleider Boer zoekt Vrouw bij Blue Circle).

UNITED

